
Borsos Géza

Ajánlás Benkő Emő számára

Vannak emberek, akik azért kaptak életet a Teremtőtől, hogy közösségüket, népüket szolgálják, akik szívükben és tetteikben is nemzetüket szerető, megtartó, értük áldozatot hozó személyiségek.

Ezek soraiba tartozik Benkő Emő is.

Személyisége és pályája alakulására meghatározó volt az a székely család és közösség, amelyből származott, a szülőföldje, Erdővidék, amelyhez hű maradt mindvégig. Az árközi ősfoglaló Benkő nemzetség leszármazottjaként, akik közül fényes csillagként emelkedett ki a tudós pap Benkő József, Bardoc szülőltje, életelvéként követi nagy elődje parancsát:” Nulla dies sine lenies!” Egyetlen nap se teljen el anélkül, hogy ne alkotnánk valamit! Hittel, kitartással és nagy akarással.

A családban átélt megpróbáltatások erőssé és hajlíthatatlanná teszik: három éves korától szüleivel és testvéreivel együtt kényszerlakhelyen kitelepítésként, megbélyegezve kellett felküzdenie magát, s tehetségével, kitartó munkájával bizonyítania. Családjukat a román titkosszolgálat mindvégig figyeli, többször életükre törnek. Apja szembeszegülve a szocialista szövetkezetesítéssel, kuláknak bélyegezve, inkább megváltik birtokaitól, és egyszerű erdei munkásként keresi a betevő falatot népes családjának. Így sikerül Emőnek, a legkisebbnek munkásgyerekként bejutnia a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakára. Tanári pályáját Arad megyében kezdi, majd szülőföldjén, Erdőfülében, Bardoccon és Baróton folytatja. Emberi, tanári magatartásának jellemzője a hivatástudat, az elvei melletti bátor kiállás: ”Hátgerince komplementerekre hajolni nem tanult.” Ez az egyenes tartás, felemelt fejűség Benkő Emő sajátja. Szakmailag a legjobbak közé tartozott, első fokozatú tanári képesítést szerez. Irodalmi körök szervezője, tiszta forrásból gyűjtött eredeti népszokásokat, néphagyományokat visz színpadra tanítványaival. Az erdőfülei gyermekköltészet, Bardoc személynevei kiadásra méltó feldolgozásai a gyűjtött anyagnak. Emő benne van a faluközösségben, nem kívülről szemlélő értelmiségi. Szíve együtt dobban azokkal, akiknek soraiból vétetett. Ha kell, előadást tart, beszédet vagy verset mond templomban, népgyűlésen, megemlékezéseken. Elsők között van, akik vállalják moldvai csángó testvéreink gyermekeinek oktatását, nevelését a székelyföldi magyar iskolákban. Erdőfülei iskolaigazgatóként Diószénről öt csángó gyermeket helyez el családoknál, ő maga is három évig ad otthont az egyik csángó kislánynak.

A rendszerváltás után úgy érezte, hogy ki kell lépnie a szakmaiság szűkebb köréből, részt kell vállalnia közösségének a megmaradásért folytatott küzdelmében. Nőként, családanaként nem mindennapi feladat volt ez. Első nagyszabású megvalósítása a Benkő József-ünnepség, tudományos ülészak szervezése neves előadókkal, és emléktábla elhelyezése a szülőház falán. Ugyanebben az évben, 1990-ben Benkő Emő érdeme, hogy a bardoci iskola felvette Benkő József nevét. Sokrétű társadalmi és kulturális tevékenységét felsorolni hosszú lenne,

de néhányat érdemes kiemelni: 1996-ban az I. Csernátoni Fórum egyik fő szervezője, és azóta is a székely autonómia törekvések harcosa, a Történelmi Vitézi Rend erdővidéki szervezetének tiszteletbeli székkapitánya, a 2003-ban alakult Székely Nemzeti Tanács alelnöke, a Magyarok Világszövetsége erdélyi szervezetének alelnöke, a helyi közbirtokosság vezetőségi tagja. Mindezen szervezeteken belül kifejtett tevékenysége, szervező munkája eredményeként emléktáblák, kopjafák sora hirdeti a székely helytállást, a hagyományok ápolását: a Székely Hadosztály emléktábla, kopjafa az 56-os erdővidéki elítélteknek Baróton, kopjafa Bibarcfalván a Makk-féle összeesküvés lét áldozatának, kopjafa a balladahős Kerekes Izsáknak Nagymohán, rovásírásos falutábla Bardocon.

2008-ba a Vidékünk című erdővidéki hetilap egyik alapítója és munkatársa, majd szerkesztője öt éven át anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Itt publikálja azt a több száz interjút a **Köztünk élnek, közülünk származnak** rovatban, amely méltán nevezhető Erdővidék írott arcképcsarnokának. A **Nyelvünk lelke** sorozatban az erdővidéki székely nyelvjárás által őrzött és mai napig is fennmaradt, az ősnyelvekre jellemző gyökrendszerünket vizsgálja élvezetes, eredeti székely humorral.

Benkő Emő neve és tevékenysége mindezek mellett mégis a 2006-ban elsőként Bardoc-Miklósvárszéken elindított belső népszavazással vált ismertté. A Székelyföld területi autonómiáját célzó akaratnyilvánító népszavazás a székelység utóbbi közel kilenc évtizedének legfontosabb eseménye volt. A népszavazás felvállalója és elindítója Benkő Emő és Bardoc-Miklósvárszék óriási feladatot vállalt magára, amikor a hivatalos politika (magyar és román egyaránt) ellenében, veszélyeztetett helyzetben, anyagi támogatás híján, önkéntes alapon, óriási áldozatvállalással, az ügy iránti elkötelezettséggel vágott bele a belső népszavazás megszervezésébe és lebonyolításába. A helytállás emberei, 260 erdővidéki önkéntes, a 18 éves diáktól a 70 éves földművesig egy héten át járta Erdővidék falvait mozgóurnákkal. 12.140 megkérdezett székely emberből 12.082 igennel szavazott az autonómiára. Az erdővidéki, udvarhelyszéki és gyergyószéki népszavazások után az önrendelkezés a közéleti cselekvés alapvető normája lett.

Benkő Emőket nyugdíjaztatása előtt a baróti középiskola egyik tanára feljelentette az iskola igazgatójánál, amiért 18 éves diákokat is bevont a népszavazásba. Diákjait titkosszolgálati módszerekkel kihallgatták, megfélemlítették, őt magát megrovásban részesítve. Tovább nem taníthatott itt, de nyugdíjasként még négy évet vállalt a szórványban, a Brassó megyei Kőhalomban. Ismeretlen feljelentők a brassói tanfelügyelőségig, a prefektúráig is eljuttatták rágalmaikat. A román médián keresztül román ellenességgel, szeparatizmussal és revizionizmussal vádolták.

Ha nyugdíjaztatása után oktató-nevelő tevékenysége abba is maradt, nem adta fel a küzdelmet.

„Ne féljünk a keresztet felvenni! Akármilyen nehéz is, nem szabad elveszítünk a reményt és az elhivatottságot! Bizakodónak kell lenni. Dolgozzunk keményen és gondolkozzunk távlatokban!

Velünk az Isten!”- ezt üzeni mindannyiunknak.

Borsos Géza

Benkő Emő

Aladár és a székelyek

A szkíta-székely-hun-magyar folytonosság újabb írásos bizonyítéka

*„Senki nem tudta bizonyosan megmutatni, hogy
a magyarok nem volnának Atillának maradványaiól,
de azt sem, hogy a székelyek nem
Atilla valóságos maradványai.”*

A székelyek igaz történetének kutatása a hiteles írott források alapján, a feltárt kutatások eredményeinek ismertetése elsősorban a magyar történelemtudomány feladata, és egyben nemzetstratégiai kérdés is. A magyar és székely nemzet tudat tovább éltetése, megerősítése a szkíta-székely-hun-magyar folytonosság jegyében azt jelenti, hogy történelmünket nemzeti hagyományaink, őseink szemléletmódja alapján kell megvilágítanunk, és nem a velünk szemben ellenséges, tőlünk idegen szellemű, lelkiületű, politikai célok szolgálatába állított történetírók felfogása szerint. A szkíta-hun-székely-magyar folytonosság a Kárpát-medencében csak hiteles források alapján bizonyítható, és semmiképpen nem azzal a módszerrel, amellyel magyarnak mondott akadémikus történetírók élnek kitalált elméleteik során. Ezen feltevések eddig soha nem tudták „bizonyosan megmutatni”¹, hogy a magyarok és a székelyek nem Atilla valóságos maradványai. Fel kell kutatnunk a legeldugottabb, a jelentéktelennek tűnő írott anyagokat is, történelmünk tiszta kútforrásait, hiszen ezek ott hevernek ismeretlenül, feldolgozásra várva a különböző levéltárakban, és amelyek igazi kincsesbányái lehetnének kutatóinknak.

Tanulmányom célja felhívni a nemzetben gondolkodó történészeink figyelmét az olyan forrásanyagokra, melyeket a székely jog, a székely öngazgatás kérdéskörén belül a törvénykezési jegyzőkönyvek, protokollumok őriznek. Egy ilyen anyag került felszínre és vált hozzáférhetővé könyv formájában,² és ezáltal kutatás tárgyává is a vargyasi származású **Fehér János** fiatal történész kutató munkájának köszönhetően. Az 550 oldalt kitevő perirat értékes, „nem remélt” adatokat tartalmaz az 1605 táján elpusztult *Dobó* nevű faluról és lakóiról, valamint birtokainak használatáról, ezáltal betekintést nyújtva a székelység őstörténetére is, akik mint az első ősfoglalók székely örökségi jogként, *ius siculus haereditum* birtokolták és megvédték kezdetektől fogva a mai napig is az ősi ülés szék he-

---

1 Aranyos-rákosi Székely Sándor: Erdélyország történeti hiteles kútfejből. Kolozsvár, 1845.

2 Fehér János: Dobó. Egykori település a Kormos mentén. Barót, 2014.

lyeiket és a közös használatban lévő birtokaikat. A vargyasi Daniel család és a Bardoc³ fiúszékhez tartozó Dobó falu területére „*bebíró birtokosok*” közti közel félévszázados per iratai (1805-1863) az őstörténetet kutatók számára is hiteles történeti forrásként szolgáló szövegrészleteket tartalmaznak.

1. Bardoc fiúszék törvénykezési jegyzőkönyvei: a dobói periratok őstörténeti vonatkozásai

A csíkszeredai levéltárban őrzött, az egykori székelyudvarhelyi múzeum iratainak leltárát lapozgatva bukkant rá **Fehér János** fiatal történész, kutató arra a bejegyzésre, „*mely szerint a vargyasi Daniel család és az egykori Dobó falu területére bebíró birtokosok közt zajló per iratait is ebben a gyűjteményben őrzik.*”⁴A perirat teljes szövegét 2014-ben tette közzé: „**Dobó. Egykori település a Kormos mentén**” című gyűjteményes munkájában. A kötetben közzétett Bardoc széki törvénykezési jegyzőkönyvek a 17. század első évtizedeitől kezdődően „*fontos és kimerítő korpuszát adják Erdővidék történetének.*”⁵Az Udvarhely anyaszékhez tartozó, kilenc falut⁶ egyesítő Bardoc fiúszék önkormányzatát Rákóczi György 1635-ös évi védlevele erősítette meg. A fejedelmi oklevél értelmében „*Bardoc szék lakói alkirálybírójukat maguk közül választják, s pereiket is maguk látják el, s csak fellebbezés útján kerülnek az Udvarhelyen található felettes törvényhatósághoz.*”⁷ Bardoc szék törvényhatóságát 1790-ben egy alkirálybíró és egy főjegyző (notarius), öt székülő (assessor), egy dulló (szolgabíró) és két írnok, valamint egy-egy ügyész és számvevő alkotta.

A falu törvénykezési jellegét 1750-ben **Bod Péter**⁸ is lejegyezte: „*Bardoc mindjárt alól Fülén egy kicsiny falu, mégis a törvényes cauzák eligazításának helyévé tétellett, ugyanis Udvarhely széknek filiája lévén ez a szék, itt minden csütörtökön törvények folynak..*” A „*hűtös esküdtek*” (assessorok) alkirálybírói székében olyan neves személyiségek foglaltak helyet, mint Cserey család⁹ tagjai vagy később a Danielek.

Mindezeket azért tartom fontosnak ismertetni, hogy kihangsúlyozzam a Bardoc széki jegyzőkönyvek hitelességét, azon őstörténeti vonatkozású szöveg-

3 Bardoc vagy Bardóc helyesírásában mutatkozó kettősség: az akadémikus helyesírás a Bardóc alakot fogadja el annak ellenére, hogy a legrégebbi hiteles adatok: a Székely Oklevéltár, a bardoci református egyház irattára, széki jegyzőkönyvek és térképek, valamint a családnévek is a Bardoc formát őrzik. Az élő beszédben is az erdővidékiek Bardocnak ejtik a település nevét. Orbán Balázs művében találkozunk először az Udvarhely környéki nyelvjárásban is használt hosszú ó-s alakkal.

4 Uo. 11.

5 Uo.

6 Bardoc, Bibarcfalva, Füle, Kisbacon, Magyarhermány, Olasztelek, Száldobos és Vargyas

7 Cserei Zoltán, Dr. Binder Pál: Településeink, Háromszék napilap

8 Bod Péter (1712-1769) Bardoc szék falvait bemutató írása Szabó György közlésében, 1984.

9 Cserey Elek, alkirálybíró, táblai ülnök, a 48-as szabadságharc támogatója, a fülei Vashámor résztulajdonosa, ahol Gábor Áron is megfordult. Itt öntette az első ágyúgolyókat. Sírja a bardoci temetőben.

Cserey Samu Bardoc szék alkirálybírója, testvérbátyja Cserey Ignác honvédezzredes, ki Bardoccon született, Világosnál halála ítélték, a várfogságból kegyelemmel szabadult. Sírja Egerben van.

részletek megbízhatóságát, melyeket e széki hivatalban lévőek: alkirálybíró, főjegyző és a székülők(assesorok), mint „hűtös esküdtek” kézjegyükkel és a szék zöld viaszba mártott pecsétjével láttak el. Az itt leírtaknak tehát teljes bizonyító erejük van.

A vargyasi Daniel család felemelkedése és meghatározó szerepe Bardoc szék életében a 17. század elején kezdődött el. 1615-ben **Daniel Mihály** alkirálybírói tisztséget töltött be, 1618-ban Háromszék alkapitánya, majd főkirálybírája lesz. **Báthory Gábor** fejedelem 1609-ből való adománylevele folytán, jelentős birtokállományra tett szert a szék falvaiban és az elpusztított Dobó falu határában is.¹⁰ A **II. Ferdinánd** császár elleni morvaországi hadjáratában Sepsi, Kézdi és Orbai szék csapatainak alkapitányaként vett részt, és kapott adománylevelet 1621. okt. 21-én a moráviai Staznice mezővárosban.¹¹ Az adománylevéllel is rendelkező Daniel Mihályt **Bethlen Gábor** az említett székek főkirálybírójává nevezte ki. 1625-ben a fejedelmi tábla ülnöke, 1630-ban **Brandenburgi Katalin** főudvarmestere.

A szék ellenőrzését is bíró Daniel család tagjai 1782-től kezdődően kezdték kiszorítani a dobói bebíró birtokosokat az egykori falu határának használatából, akik Dobó pusztulása után a szomszédos falvakban telepedtek le. Az összeütközések pereskedéshez vezettek. A per során keletkezett okmányokból, tanúvallomások jegyzőkönyveiből értesülünk arról, hogy az erdők fájának használatától, a makkolástól, legeltetéstől, sőt az írástól is eltiltották a tulajdonosokat. „*A vargyasi Daniel család kisajátította... és szoros őrizet alá fogta az egykori település kiterjedt határát, jövedelmét kizárólagosan a maga hasznára fordította.*”¹² A tanúvallomásokból az erőszakos foglalások is kiderülnek, ugyanis akit erdőrontásban, legeltetésben elfogtak az erdőpásztorok, a vargyasi udvarba bevitték, a fejszéküket, a lábas jószágot, szekeret elvették, és kiváltásukért fizetniük kellett. *A bebírók leginkább azt sérelmezték, hogy a „tisztelt familia az oláhok felszabadításával a Dobai határban miképpen praedáltatja a kaszáló helyeket, még aratás előtt szénájokat, a prédáláshoz szokott oláhokat legottan bebocsátják jó taxa fizetés mellett, és nekünk ős birtokosoknak elszenvedhetetlen károkat tesznek... a hazát is híven őrizik, sőt mikor szükség hozza, életüket feláldozni tartoznak. Mégis szemeik láttára idegen gyűlevész oláhoké örökségeiknek haszna...”*¹³ A javadalmazások élvezéséért a székely birtokosság¹⁴ 1805-ben úgy döntött, hogy testületileg fellépve, törvényes úton szerez ér-

¹⁰ Eredetije nem ismeretes.

¹¹ Az adománylevél beiktatásáról készült jelentés nem volt megtalálható.

¹² Fehér 2014.297.

¹³ Fehér 2014.

¹⁴ A közbirtokosság, mint székely örökségi jog, ius siculica haereditarium, az ősfoglaló székelység legelső katonai, társadalmi és birtokszervezete volt, amely máig is él és működik. Közösen bírták az erdőket, legelőket, a szántókat, melyek oszthatatlanok, „commune terrenum indivise” voltak. Nemzetségi, vérségi alapon öröklődtek apáról fiúra. Valamely család kihalása esetén is annak vagyona utódjaira vagy testvéreire szállott. Ez a jog egyedülálló egész Európában, sőt a Kárpát-medencében is, s egyúttal bizonyítékul szolgál arra, hogy Atilla korától számítva egyedüli ősfoglaló nép volt a Kárpát-medencében. Történelmi okmányok bizonyítják, hogy a hét székely székben ugyanazon hat nemzetség uralkodott, s ez a nemzetségi berendezkedés volt a székelységnek első katonai szervezete is. Az ősfoglaló székely elsősorban katona volta kezdetektől egészen a székely határ-

vényt ősi jogaiknak. Így vette kezdetét a dobói per, melyben a felperesek, a dobói bebírók fő érveként a székely örökségi jog, az ősfoglaló voltuk hangoztatása számított:

„Erősít a Balás hadnagy 1600-dikba költ contractus, amelyben regiusok voltak Dobai György, Dobai Tamás, amikor még Dobófalva fennállott. Az alperes Daniel familiának donatioja pedig azután 21 esztendőkkel, úgy, mint 1621-ben költ. Pag.350.sub 00. Mely szerint a felperesek elejek régebbi birtokosaik voltak, mintsem a mélt. Daniel familia. Miképpen lehessen tehát a jus siculico haereditariumban maga igazi jussától megfosztani? Képzeltetlen, a nemes hazánk minden törvényeivel ellenkezik, possesor lenni s birtoka alatt való jószágát mégis minden beneficiumával nem élhetni, attól elrekeszteni...”¹⁵

A felperes dobóiak, kik ősfoglaló eleikről már 1346 előtről is írásos bizonyítékokkal rendelkeztek,¹⁶ olyan régi iratokat és leveleket birtokoltak¹⁷, melyeket nemcsak az ősemlékezet őrzött, de írott formában is ránk maradtak. A dobói per 1807. január 14-én készült jegyzőkönyve¹⁸ egy olyan jelentős, pontos időhöz és névhez kötött perdöntő adatot tartalmaz, mely újabb bizonyítéka a hun-székely folytonosságnak:

„Hogy pedig a felpereseknek Doboban csak a falu helyén, a külsőkön kívül is feles és sok birodalmok legyen, az F, betű alatti relatoriában 50 bizonyágnál többen inferálják, melyeket a felperesek sem occupatio, sem vásár által nem tudtak aquirálni, mindenkor potensebb és hatalmasabb lévén a tisztelt familia a felpereseknél, hanem valóságos eleiktől maradtott ősi jussuk a felpereseknek, sub H. lévő contractus 1600-ban, Doboban költ, amelyből világosan kijő, hogy még akkor a Dobai falu fennállott, mely contractuálisban az Dobai fiak, a leány ágon a Boda és Huszárok, kik ma is azon Doboban lakott Dobaiaknak bírják mind benn, a falu helyén ma is jól látszó kőház helyeiket, mind künn határait minden jussokot; csak benn a falu helyin is lehet két öreg szakasz vagy kaszaly szénát csinálni. **Ezeknek elei az Atilla fia: Aladár megmaradtot seregivel bejövén, 445-ben telepedtek volt Dobóban, mely szerint a sok seculumokra kiterjedő praescriptio, amint allegáltatik, vajon az alperes familiára-e vagy a felperesekre illik és ruházthatatik, mert az alperes familia még 1630-on innét**

örtség megszűnéséig(1851), és ezen katonai, társadalmi és birtokszervezet adta meg súlyát, különleges jogát a történelem későbbi időszakában is. Ebből adódóan a Székelyföldre a későbbiek során, vagyis a magyar állami-ság idejében sem terjedt ki a fiscus, az államkincstár örökösödési joga. A székelység soha nem ismerte el még a király birtokadományozási jogát sem, a ius regiumot, hiszen ez a közös vagyon jelentette életben maradásának feltételét. A magyar törvényhozás tiszteletben tartotta egészen az 1562-es székely felkelésig ezt az ősrégi vagyonközösséget. Attól kezdve, valahányszor megpróbálkozott a birtokosságot megfosztani ezen önkormányzati jogától, mindig heves ellenállásba ütközött. A székely székek törvénykezési peres iratai is azt bizonyítják, hogy mindig megvédelmezték a közbirtokosokat hatalmukban és igazságukban egészen a trianoni diktátumig.

¹⁵ Fehér 2014.731.

¹⁶ I. Lajos király levele az erdélyi káptalanhoz Dobay István nevű székely hívének birtokadományozása végett

¹⁷ Ezek a régi iratok, levelek „még sokkal becsesebb maradványai annak az üdőnek, a transmissió 145 és 149-dik lapjain lévő levelek is, melyek mind gannnyi csalhatatlan tanúságok.”Fehér, 2014.776.

¹⁸ Anno 1807. Die 14-a Januari Bardotzon, e rend szerint szokott törvénytevő háznál Tekintetes Nagy Ajtai Cserei Sámuel vicekirálybíró úr előlülése alatt, Tibád Ferenc, Demény József, Boda Márton, Szolga Miklós, Gal József, Benedek Sámuel, Ferentzi István assessorok előtt.

nyert, amit nyert, azt is mástól, mégpedig jus siculico haereditariumból, melyben az akkor élt fejedelmeknek is jussa nem lehetett, hanem törvény szerint illetve volna az akkor megmaradott dobai lakosokat... melyet nem más adott, hanem vérrel vett propriomok volt."¹⁹

Az ősfoglalást, mint a tulajdonjog legfőbb bizonyítékát nyomatékosítja a per során másodszer is elhangzott és a jegyzőkönyvben kérdés formájában rögzített érvelés az alperes Daniel famíliának címezve: "...jó itten kérdés alá: **vajon sok számos seculumoktól, úgy, mint az Aladár, Atilla fia bėjövetelétől fogva a magok jus siculica haereditariomokat bíró haereseket turbálhatja-e azután sok seculumokkal közünkbe bėjövő vagy csúszó possessor vagy nem? Erre sem a természet, sem a polgári társaság törvényeik utat nem mutatnak senkinek, szintén, ha valaki Moraviából, a táborról, Stranitza nevezetű városból nem egy, hanem tíz nova donatit hozna is nuda expositióból; amely arról szótana, hogy amit maga vagy atyafia, vagy elei aquisáltanak volt, és ha valami jus regium latítálna donált jókban, itt azzal is nem használhatna senki a substratumokban, mivel aquisitionalis leveleket az általunk mindeddig bíráttatokról exhibeálni nem tudna senki is. Úgy arról is producálni nem tud, hogy itten a mi siculica jus haereditariumunkba jus regium latítálna, de annyival is erőtelenebb volna a nova donatio, ha az íratnék benne: salvo tamen jure alieno per manente.**

Mi pedig a mi jussainkat salvo jure bírjuk ma az accessoriumokon kívül, az accessoriumok pedig a juris axioma szerint sequuntur sua principalia..."²⁰

2. Az őstörténeti vonatkozású szövegrészletek hitelességének bizonyítékai

A Dobai fiak „valóságos elei”, mint ősfoglalók

Az 1600-ban kelt szerződés **„mely contractuálisban az Dobai fiak... Ezeknek elei az Atilla fia: Aladár megmaradott seregével bejövén, 445-ben telepedtek volt Dobóban...”**, a Dobaiakat, mint ősfoglalókat nevezi meg. Az idézett szöveg értelmezése kapcsán felmerül a kérdés: A Dobai fiak elei az Aladárral jöttek-e be, vagy csak a megmaradott seregével? Erre ez a szövegrészlet egyértelmű választ nem ad. Ezért tartom fontosnak és egyben nem remélt szerencsés esetnek, hogy a per folyamán másodszer is elhangzott ugyanez a szöveg hasonló, de ez esetben teljesen egyértelmű megfogalmazásban: **a Dobaiak elei Aladárral jöttek be ősi szálláshelyükre: „...vajon sok számos seculumoktól, úgy mint az Aladár, Atilla fia bėjövetelétől fogva...”**

Azt, hogy a Dobai fiak elei, mint valóságos személyek 445 óta Dobóban laktak, és a három székely nemzetség hat nembeli leszármazottai, bizonyítja az a tény, hogy katonai és társadalmi szerepüknél fogva több írásos dokumentumban is

¹⁹ Fehér 2014. 531.

²⁰ Fehér 2014.546.

szerepelnek, mint jelentős tisztségviselők az elmúlt évszázadok során²¹. Ennek hitelességét támasztja alá a **Csíki Székely Krónika**²², Nagy Lajos magyar király parancslevele, az 1332-37-es pápai tizedjegyzék, a **Székely Oklevéltár**, valamint a katonai lustrák és népesség összeírások adatai. A krónika első verse szerint a mai Székelyföld „*Atilla birodalmának felfordulása után foglaltatott el a legvitézebb emberektől a Székellyektől; egy nemes nagy szívű és hadi mesterségben gyakorlott nemzettől, mely az idők viszontagságai miatt megapadott. Ezek az örökségeket és hivatalokat Tribusok*²³*szerint az Halom, Eurlík, Jenő, Megyes, Adorján és Abrám Nemek, s ezeknek ágok szerint osztják egymás között.*”²⁴ A 17-ik század elején elpusztított Dobó falu egyben névadója is a Dobai családnak. Az ősfoglaló Dobók első írásos említése 445-ben, mint újonnan felbukkant adat, önmagában is a hun-székely folytonosság perdöntő bizonyítéka. De bizonyítékul szolgál a **Székely krónika** hitelességének is, hiszen a krónika 19-ik verse is a keresztény hit erőszakos terjesztése folytán elnéptelenedett földek benépesítői közt emlegeti a **Zandir Hám** fő rabonbán leszármazottjaként számon tartott Dobó atyafiakat is: „*Azután, minekutána a keresztyén hitet beplántálta volna*²⁵*, látván, hogy mind a maga földje, mind a több Rabanbánoké a villongásokba megnéptelenültenek: az atyafiai maradékait tevé a Gümetz megett való üres földre. Andorását, az Oupuolet fiáét, Ambort, Gögöt, Kabot, Ladont, Lagaást, Doboot...*”

A **Csíki Székely Krónikából** értesülünk arról, hogy a székelyek „... *Arpád idejéig egy Rabanbán főigazgató vezér alatt valának, kit egyezett akarattól választottak.*”²⁶ A krónika alapján a legfőbb székely méltóság, a *rabanbán* tisztségéig vezethető vissza. A *Dobaiak ága*: „*Doboo*” elődje Oupoulet, **Zandir Hám** fő rabanbán egyik fia, akit a magyarok bejövetelekor Arpád ajánl rabanbánnak: „*Arpád annak emlékezetére, hogy törvényeit a mi Székelly Nemzetünktől vette, a Székelly nemzetnek a maga Tribussából ajánllya a három fiúval ékeskedő Uopouletet, Uopourt és Uogront, s ezeket végezvén felméne Munkácsra és áldozván s a törvényeket megnyitván béméne Pannon földére.*”²⁷

A **Dobai leszármazottak** gyakori felbukkanása a hiteles történelmi forrásokban megerősíti a család ősiségét. **Az 1332-1337. pápai tizedjegyzékben** is szerepel a Dobó név, *Item Andreas de Dobov solvit 2 banales*²⁸, majd néhány évvel később **az 1346. január 5-én Visegrádon kelt királyi parancslevelében, melyet I. Lajos (Nagy Lajos) magyar király címzett az erdélyi káptalanhoz**²⁹ *Dobay Ist-*

21 A három székely nemzetség tisztségviselő rendje, a lófők hat nemre, és minden nem 24 ágra volt felosztva.

22 Csíki Székely Krónika. A krónika magyar fordítása Aranka György magyarázó jegyzeteivel, 1797-ből. Csíkszereda, 2000.

23 Nemzetségek

24 Csíki Székely Krónika, 2000. 23.

25 Uopour, Zandir Hám egyik fia

26 Uo. 2-dik vers.24.

27 Uo. 25-27.

28 Karácson Béla: A fülel református egyházközség története, 2006. 23.

29 Az oklevelet közli Fehér latin nyelven az eredeti okmány alapján.509-510.

ván nevű székely híve érdekében. Ebben arról értesülünk, hogy a király korábbi pátenis oklevelében megengedte, hogy az ő maga, de főként a tatárok földjén (in terra Tartarica) csatában elesett (**Dobai István**) Jakab nevű fiának hú szolgálati jutalmául adományt kérjen a koronára háramlott birtokokból... A káptalan ezért küldje ki tanúbizonyságát, és ha úgy találják, hogy e birtok valóban királyi adományozás alá tartozik, **Csépán** (Chepan) fia..., hiteleshelyi kiküldött jelenlétében, határainak kijelölése után örökös birtokként iktassa a nevezett Bodótelekét **székely hívének, Dobay Istvánnak...**

A **Székely Oklevéltár**³⁰ adatai szintén bizonyító erejűek az ősfoglaló Dobó nevezetű faluban élt, majd annak pusztulása után a környező falvakban letelepedett és máig is a leszármazottjaiban élő Dobaiknak. Egy 1591-ből való adat szerint „**Dobay Georgj** assessor sedis est”³¹, vagyis **széki esküdt**; az 1635-ös *lustrális könyv*³² – a Dobaikat, mint **lófőket**³³ jegyzi: „*Fwle. Septem Jurati Dobai Giórgy Lofeó*”, *Dobai Istvan Lofeó. Primipili Veterani Dobai András fia Tamás, Dobai György fia Ferenc, Tamás.*” Fehér a 17. század első feléből megőrzött Bardoc széki törvénykezési jegyzőkönyvek alapján A 16. sz. második felétől egészen a 17. század elejét is felölelő időszakból genealógiai táblázatot is közöl³⁴ a Dobai családról. Ezek közül említésre méltó **Dobai András** neve, aki **a dobói kápolnát építette**, Orbán Balázs szerint 1594-ben. Az eddigi kutatások azt bizonyítják, hogy **a dobói remeték a Pálos rendhez tartozhattak.**³⁵

A Dobaiaiak elei Atilla fia, Aladár megmaradt seregével 445-ben telepedtek le Dobóban

„...**Ezeknek elei az Atilla fia: Aladár megmaradott seregivel bejövén 445-ben telepedtek volt Dobóban...**” szövegrészlet az ismert történelmi forrásokkal egyezően szintén hitelesnek tekinthető.

Aladárnak, *Atilla* király fiának neve a középkori magyar krónikákból bár hiányzik, de fellelhető három másik fontos forrásműben: **Heltai Gáspár krónikájában**, **a Csiki Székely Krónikában** és **a Tarihi Üngürüsben**.

Heltai műve, **Krónika a magyaroknak dolgairól**, külön fejezetben tárgyalja a székelyek történelmét. Ebben a fejezetben esik szó a Sicambria alatti csatáról, mely kapcsán Aladárról ezt írja:

„*Mikoron az Aladár az viadalban vesztett volna Sicambria alatt, elszalada háromezer magyar az veszedelemből, és ezek táborba szállának Cegléd földén. De miérthogy félnek vala az Dietrich úrnak és több német uraknak hatalmasságától, elindulának onnét, és nagy sietséggel bemenének Erdélybe. És miérthogy*

30 Székely Oklevéltár. Udvarhelyszéki törvénykezési jegyzőkönyvek 1569-1591. Bukarest, 1983.

31 Uo. I. 258.

32 Székely népességi összeírások. Kolozsvár, 1999.217.

33 A székelyek 15-16. század folyamán kialakult rendi felosztása: a székely főnépek, lófők és közszekely gyalogok

34 Fehér 2014.326.

35 Uo. 216.

*minden nemzetek úgy törnek vala az magyarokra, ők kitagadták magokat, hogy nem magyarok volnának, hanem székelyeknek nevezték magokat. Ezek mostan is laknak Erdélybe, és külön törvények és erkölcsök vagyon.*³⁶

Atilla halála után a köztudatban *krimhildi csatá*ként fennmaradt ütközet, mely a hunok és az alájuk vetett germán népek közötti ádáz küzdelem sorsdöntő csatája volt, a középkori magyar krónikások műveiben is lejegyzésre került. **Kézai Simon**³⁷ a Nedao folyó mellett lezajlott ütközetről írva **Csaba** nevét említi: „*Csaba pedig tizenötezer hunnal Görögországba menekült Honoriushoz...*”, majd visszatért Székítiába apja népéhez. A továbbiakban még megjegyzi, hogy: „*Maradtak továbbá a hunokból háromezren, akiket a futás oltalma mentett ki Krimhild csatájából, s akik a nyugat népeitől való félelmükben egészen Árpád idejéig, Csigle mezején maradtak, s magukat ott nem hunoknak, hanem székelyeknek hívták.*”

Thuróczy János krónikájában szintén azt olvashatjuk, hogy³⁸ „...*a hunokon kívül, akik Csabát elkísérték, még háromezer férfi ugyanebből a népből futásnak eredve megmenekült az említett ütközetből, Pannóniában maradt, és először egy Csiglamezeje nevű síkon teremtett magának lakóhelyet. Azután...Erdélybe...költöztek, és nem hunoknak vagy magyaroknak, hanem siculusoknak, saját szavukkal székelyeknek nevezték magukat.*”³⁹

Az idézett történelmi források tehát bizonyítják, hogy a véres csata után Csabának sikerült elmenekülnie tizenötezer hunnal Görögországba, ahonnan visszatért Székítiába. **Heltai** krónikája tudósít arról is, hogy **Aladár** csapatából a vadal után háromezer magyar megmenekült a veszedelemből, akik később Erdélyben telepedtek le. Ezt a történelmi tényt igazolja és erősíti meg a dobói per anyagának idézett szövegrészelete is.

A **Csiki Székely Krónika**, mely az legújabb kutatások bizonyítékai alapján is hiteles alkotás⁴⁰, tartalmaz egy olyan szövegrészt, mely szintén a hunok maradékának nevezi a székelyeket: „*Mi Atilla Hunnus székely nemzetnek maradéki Havasos Dáciában lakók, a Hét Erdők földe megett.*”⁴¹

Ugyanakkor feltételezhető, hogy a 25-ik vers⁴², szövegrészelete **Aladár** nevét is őrzi: „*A nagyobb Rabanbánok lehetnek vala Nemzet fővezérei, millyenek voltak: Oupoulet, Zadir Hám, Boud Hám...Ouopour, Apa, Bank, Halab Irnák. Ez az utolsó Halab Irnák jöve az apja birodalmának felfordulása után az Havasos Dáciába – de ennek megtartása úgy látszik, hogy a mostani zűrzavaros időkben, a mi főnepeink által egészen felhagyott.*”⁴³ A 27-ik versben újra felbukkan ez a név a következő szövegösszefüggésben: „*...Maga a százesztendő Bousson,*

36 Heltai Gáspár: Krónika a magyaroknak dolgairól. Budapest, 1981.70.

37 Kézai Simon: A magyarok cselekedetei, Budapest, 2004.101.

38 Thuróczy János: A magyarok krónikája, Bp. 2001. 58.

39 Uo. 58.

40 Aranka György Erdély története című művében írja: „A legnagyobb izgága vagy kritikus ember is, míg ellenkezőt nem bizonyít, okosan ellene nem mondhat.”

41 Csiki Székely Krónika, 2000. 27 vers. 36.

42 Uo. 35.

43 Uo. 35.

Zandirhámnak halála után született fia, Gyula méltóságban lévő, az Oupoulet öccse, lejöve férfi módra az Atilla fia Irna barlangjából⁴⁴ a több Rabanbánok közé kiki a maga Tribussa szerént egybegyűjtván a maga fiait...⁴⁵

Sántha Attila Hamisítvány-e a Csíki Székely Krónika című tanulmányában⁴⁶ közel három rabonbán listát összehasonlítás céljából. A Kolozsváron őrzött guberniumi másolatban **Aladár** neve **Halad** (megjegyzés mellette: ultimó, azaz utolsó) **Irnök**. A Gyergyó c. hetilapban megjelent krónika másolatban **Irnach** és **Haláb** változatban, a „görög” példány Aranka átírásában szintén a **Haláb alakot jegyzi**.⁴⁷

Az Alad/ár/ = Halad=Halab=Haláb névalakok hangtani összehasonlító vizsgálata, mi szerint a szókezdő „h” hang a kiejtésben és írásban is gyakran elmarad (hungár=ungár), valamint a jelentéshordozó mássalhangzók egyezése arra enged következtetni, hogy ugyanarról a névről van szó. Ezt erősíti meg a szövegkörnyezet: **az utolsó Halab Irnök, vagyis a székelyek fő rabanbánja Aladár volt. A Tárihi Üngürüsz szerint is a Krimhild-csata után Erdély tartományának bánja**⁴⁸.

A továbbiakban kénytelen vagyok az akadémikus **dr. Szádeczky Lajost** idéznem, aki bár kijelentette, hogy a *Csíki Székely Krónika* „költött mese” s a „rabonbánok nem léteztek”⁴⁹, ennek ellenére sok szolgálatot is tett cáfolatával, hiszen gyakran idézi **Aranka Györgyöt**, akinek valójában köszönhetjük a krónika kiadását.⁵⁰ Szádeczky szerint ...van egy kivonatos példány, mely **Rövid Krónika** nevet viseli, s amely nem egyéb, mint az Aranka versekre osztott fordításának általa készített rövid kivonata, némi jegyzetekkel ellátva...”. Ezt a kivonatot közli Szádeczky, melynek 2. pontja így szól: „**Irnök, Halab vagy Hadas Irnök, Attila birodalmának elromlása után a székelyekkel a Héterdők havasaiba száll, mely a Hargita és a Mikó erdeje; ahol most is sok tágas mezők s néhol puszta várak helyei látszanak. Az Irnök lakhelye egy barlang volt, kétségkívül a Csudálló kőnél az Almási lyuk.**”⁵¹

A Vargyas völgyében található **Homoródalmási barlang**, népies nevén a Kólik, az egykori Bardoc fűszéknek Csíkszékkal határos peremterületére esik, **Dobótól alig néhány kilométerre**. A nagy veszedelmek idején menedék és lakóhelyül is szolgáló, ezer ember befogadására is alkalmas barlang bejárati védfalával és lőrésével ősi időktől a természet és emberi kéz által is formálva őrzi a múltat, **Gönczi Tamás** szavaival élve: „*a régi dicsőség a föld alá húzódott.*” **Orbán Balázs** írja: „*Történelmi okmányokon nyugvó bizonyosság, hogy ezen, csaknem*

44 Az almási barlangról lehet szó

45 Uo. 36.

46 Székelyföld című folyóirat, 2013/9.10.11.12.

47 Rövidített és átdolgozott változat, Magyarstudományi Füzetek. 26.sz.50.

48 A rabanbán =bán, hiszen a szógyök kettőzésével (banbán) létrejött szóalak. Orbán Balázs véleménye hasonló. Szf. Leírása, 1868.27.

49 Dr. Szádeczky Lajos: A Csíki Székely Krónika című tanulmányának újraközlése a Krónika 2000. évi kiadásában. 49.

50 Első másolatát Farkas Nepomuk János küldi el Csíksomlyóról Aranka Györgynek 1796-ban.

51 Orbán Balázs: A Székelyföld leírása, 1868. két kötetes munkája I. 88-95. az Almási barlang részletes leírását is adja.

megközelíthetetlen s néhány elszánt ember által könnyen megvédhető hegyes-ros közé zárt barlang tatárdúlások alkalmával sokszor nyújtott biztos menhelyet a lakóknak... a történelmi hagyományok Irnákot is sokáig táboroztatják itten (Gyula- Fejérv. I. füz. 50. lap).⁵²

Aladár eltűnése, nevének elhallgattatása összefüggésbe hozható a krónikások által sokat hangoztatott szövegrésszel is, mely szerint a székelyek, a hunok maradékainak egy része a nyugat népeitől való félelmükben visszahúzódtak a mai Székelyföld területére, és nem hunoknak vagy magyaroknak, hanem székelyeknek hívták magukat.

Végül a *Tárihi Üngürüs*⁵³, A magyarok története, mint jelentős őstörténeti forrás, részletesen leírja az Atilla halála után történeteket: „Amikor a király eltávozott ebből a világból, Kaba⁵⁴ és Aladorinus⁵⁵ nevű fiai a szultánus miatt azonnal ellenségekké és ellenfelekké váltak. Végül is Üngürüs népe pártokra szakadt, és Kabát ismerték el uruknak, mivel Kaba a Kosztantinijei Fejedelem⁵⁶ lányától származott. Aladorinus pedig, mivel nincse⁵⁷ nemzetségből származott, az összes nincse bég és nép hozzája pártolt. Trónviszály alakult ki köztük és egymás ellen fordultak. A nincse- pártiak szövetkeztek, és ... csatába szálltak. Aztán mind a két fél lóra pattant, és a szultánság elnyeréséért tizenöt nap csatáztak, melynek híre szájról szájra járt.

A krónikás elbeszélése szerint a nincse pártiakat Kaba annyira megtörte, hogy csaknem legyőztek.

De mivel Atilus király a Nincse királynak, Tetricusznak⁵⁸ a lányát vette el, ámbár nem érte el vágyát, mert a nászéjszakán előntötte arcát a vér és meghalt, a lánynak az volt az óhaja, hogy az ország a nincse-pártiak kezére kerüljön. Volt ugyanis annak a Nincse tartományban egy Vincse Laos⁵⁹ nevű testvére, ennek levelet írt, és tudtára adta az eseményeket. Vincse Laos pedig testvére kedvéért sereget gyűjtött, és Aladorinus segítségére sietett.

Innen: Amikor Kaba és Aladorinus egy nap ismét nyeregbe szálltak és a két párt ismét összezapott, mindkét oldalon töméntelen ember pusztult el. A nincsepártiak kifáradtak és elgyengültek, nem sok híja, Hunor népétől vereséget szenvedtek, és kezdtek megfutamodni. Ekkor ezen a helyen azt látták, hogy az ég csúcspontja felé oszlopokban száll a por. Mindkét hadseregből küldtek abba az irányba, hogy megtudják, mi ennek az oka. A nincse seregben azonnal megperdült a hírdob. Ekkor már Kaba teljesen ki volt merülve. Amikor Vincse

52 Uo. 91. Ugyanitt jtalálható az „Ugron-lyuk”, mely az Ugronok védbarlangja volt. A Csíki Székely Krónikában is szereplő Ougrout, Zandir Hám rabonbán fiát.

53 Török nyelvre fordított középkori latin nyelvű magyar krónika, fordította dr. Blaskovics József 1982/88. A mű keletkezési ideje 1550-1560, I. Szulejmán szultán tolmácsa Mahmud Terdzüman, Székesfehérvár török általi elfoglalása után talált rá kéziratra 1543-ban, és ültette át török nyelvre. Vámbéry Ármin hozta haza Isztambulból, és ajándékozta az MTA-nak.

54 Csaba

55 Aladár

56 Honorius bizánci császár

57 germán

58 Detre

59 Vincse Lajos

Laos odaérkezett és szemügyre vette a csatát, látta, hogy a nincsepártiak egymásba vannak keveredve, kevés híja, hogy futásnak eredjenek, látta, hogy Kaba seregének a közepébe intéznek támadást. A két sereg egész napnyugtáig olyan szörnyű öldöklést művelt, hogy a vér patakokban folyt, s gőzével az ég arcát ködbe burkolta. Végül a nincse sereg győzött, és Kaba serege legyőzötve futásnak eredt.

A krónikások és hírmondók úgy adják elő tovább, hogy mivel Kaba Kosztantin fejedelmének, Szekiszmunduznak⁶⁰ a lányától származott, maradék hőseivel útra kelt Kosztantinijje felé, éjjel-nappal megállás nélkül folytatta útját.

*Innen: Mivelhogy Kaba vereséget szenvedett és elmenekült, Pannónia tartománya a nincse pártiaké lett. Vincse Laos megérkezése okozta Kaba vereségét, ezért őt találták méltónak a trónra, és trónra ültették. **De a trón és a korona Aladorinuszt illette volna, ezért őt Erdel tartománya bánjává nevezték ki. Abban az időben az ő népét Szikulinak hívták.**⁶¹*

A latin nyelvű magyar ősgeszta, mely forrásként szolgált a Tarihi Üngürüsz megírásához, tehát tartalmazta az Aladárhoz kapcsolódó adatokat is, melyet a középkori krónikásaink kihagytak műveikből. Aladár kegyvesztetté válásának okait tudjuk. Az Árpád-házi királyok krónikásai Atilla legkisebb fiától, **Csabatól** vezetik le magyar származásukat. A Képes Krónika szerint Árpád Atilla ötödiziglieni leszármazottja: **Csaba** szépunokája, **Ed** ükunokája, Ügyek dédunokája, Előd unokája, Álmos fia. Aladár neve a népi emlékezetből is kitörlődött: nem szólnak róla regék, hősköltemények, himnuszok. A csillagösvény hősét, Csaba királyfit várja vissza ma is a székelység, kinek el kellett hagynia népét. Csabának kellett elmennie, hogy Pannónia újra benépesüljön a magyarok által. Az itthon maradottak, Aladár népe, a „siculok” a székely folytonosság ősi fundamentumai, a múlt, jelen és jövő őrzői a Héterdők havasos földjén, kerek erdő rengetegjében, sziklák és barlangok oltalmába visszahúzódva megmaradtak, tovább adták az életet Csaba szépunokájának érkezéséig. Megőrizték ősi hitüket, szent irataikat mindaddig „míg idegen papok idegen tudása el nem égette a régiek összes írását és máglyára nem küldte... régi írást tudó regőseinket, az ősi vallás papjait, táltosokat és a jövőlátó mágus bölcseket, kik ismerték a múltat és féltették az új Istentől a népet.”⁶²

A dobói per protokollumában szereplő és az eddigi vizsgálódás során hitelesnek tekintett szövegrészletek pontos időmegjelölése: *a Dobaiak elei Atilla fia, Aladár megmaradt seregével 445-ben telepedtek le Dobóban*, Atilla halála időpontjának kérdését is felveti. Az elfogadott nézet, mi szerint Atilla 453-ban halt meg, a középkori magyar krónikák szerint nem egyértelmű. Ennek okairól különböző elméletek születtek, melyek nem tartoznak jelen tanulmányom tárgyához. Csupán a **Képes Krónika**⁶³ erősíti meg egyértelműen a 445-ös adatot, mint

60 Honorius görög császár(395-423)

61 Tarihi Üngürüsz. Török kéziratból fordította Blaskovics József, 1982/88. 65-66.

62 Gönczi Tamás: Pilisi titkok, pálos barátok. MTF, Budapest, 2010, 8.

63 Kálti Márk: Képes Krónika.23.S.94.

Atila halálának évét: „Atila negyvennégy évig uralkodott...A magyarok Pannóniába való bejövetele után hetvenkettedik évben, az Úr megtestesülésétől számított négy száznegyvenötödik esztendőben fejezte be életét.”⁶⁴

Összegezve az eddigieket: az idézett történelmi források Atila fia, Aladár-ra vonatkozó adatai, valamint az újabban előkerült Bardoc széki protokollum szövege is megerősítik és hitelesítik azt a történelmi tényt, hogy a hunok megmaradott serege Aladárral együtt a mai Székelyföld területére visszatérve, újra birtokába veszi szkíta eleinek földjét.

Benkő József, a tudós-pap történész, Bardoc szülőtte **Az Erdélyországi Nemes Székely Nemzetnek Képe** című munkájában⁶⁵ ezt a történelmi igazságot így fogalmazza meg: „...sok rendbeli harcok után a Hunoknak, akik az ütközetekben megmaradtak... negyedik része pedig, kiknek a Székelyek valóságos maradéki, Erdély Országnak Napkeleti széliben, amely földet a Nemes Székely Nemzet máig napig is különös örökös jussal bír, maradt meg. Mely eredetét a Székely nemzetnek, nem csak a leghitelesebb Hazánk Historiái régi Eleink hagyományával együtt, hanem Nemes Magyar, Horváth, és Erdély Országnak Törvénye is, a mely Verböczy István által Királyi parancsolat mellett 1514-dik Esztendőben össze szedetett, II-dik László Magyar Ország Királya által ugyan azon 1514-dik Esztendőben helyben hagyatott, megerősített, és Deák nyelven **Decretum Tripartitum**nak nevezetik, melyet is mind a Magyar országi Felsőes Királyok, hitek alatt mind pedig az alatta való Magyar, Horváth és Erdély Országok megtartani köteleztetnek, legvilágosabban erősíti: nevezetesen pedig a most említett Tripartitum Decretum 3-dik Részének 4-dik cikkelye, amelly ezeket szóról szóra foglalja magában: „Továbbá vannak Erdélyben Székelyek, kiváltképen való nemesek, kik a Magyaroktól azután származtak, hogy Sckitiából Magyar Országba bėjöttek, kiket mi paraszt módon Székelyeknek hívunk, és ezeknek mindenestől fogva különös Törvények és szokások vagyon.”

A szkíta-székely-hun-magyar folytonosságot vallja és erősíti meg **Benkő József**⁶⁶ következő megállapítása: „...természetes dolog az, hogy a magok megöregedett atyafiait, betegeiket, vagyonukat és barmaikat, kiváltképpen Atilának halála után, midőn t.i. A Magyaroknak szerencséje hanyatlani kezdett, magokkal nem hordozták, hanem Erdélynek a most megírt Nap-keleti széliben, a mely erdőkkel és hegyekkel a természet által, mint annyi kőfalakkal, körül van véve, bátorságosabb megmaradások végett, mint a Táborban jó és elegendő őrizet alatt hagyták... Ily móddal felállított Társaság (Respublica) a Székely Nemzetségekből való Vezérek és Elöljárók alatt állandóul megmaradott egész 553-dik esztendőig... Sem az Avarok, sem pedig a Magyarok, kik azután idővel újra Scithiából kijöttek, a magok Székely Atyafiait, kik nékik szállással szolgáltak, és mindenekben hathatós segítséget nyújtottak, nem bántották, és a magok szabadságokban nem háborgatták, csak azon okbul is, hogy az annyiszor említett

64 A hunok bejövetelét 373-ra teszi a források nagy része, melytől számítva, ha 72 év telt el Atila haláláig, ez adja a 445-ös számot.

65 Benkő József: Az Erdélyországi Nemes Székely Nemzetnek Képe. 4. cikkely

66 Uo. 5-6. cikkely

Székelyek, a Haza Históriai szerént, midőn a Magyarokat Scithiából újra kijönni hallották, szép kiválogatott sereggel, egész Oroz Országig elejekbe mentek.”

A 19. század közepéig soha kétségbe nem vont és mindmáig fennmaradt székely historikus hagyomány szerint a hun birodalom Atilla halála utáni összeomlásakor tehát nem szűnt meg egészében, hanem folytatólagosan tovább élt a Szkítiából újra kijött magyarok érkezééig.

Irodalomjegyzék

ARANKA GYÖRGY: Erdély története. Erdélyi Tudományos Füzetek. Kolozsvár, 2010, 264.

BAKAY KORNÉL: Hogyan lettünk finnugorok? Magyarságtudományi Füzetek. Budapest, 2010, 1.

BENKŐ JÓZSEF: Az Erdélyországi Nemes Székely Nemzetnek Képe. Budapest, 1927.

BENKŐ MIHÁLY: Hunok és székelyek. Barót-Sepsiszentgyörgy, 2014.

CSIBI ANDOR: A székely közbirtokossági jogok eredete. Gyergyószentmiklós, 1939.

CSÍKI SZÉKELY KRÓNKA. Csíkszereda, 2000.

FEHÉR JÁNOS: Dobó. Egykori település a Kormos mentén. Barót, 2014.

GÖNCZI TAMÁS: Pilisi titkok, pálos barátok. MTF, Budapest, 2010. 8.

HELTAI GÁSPÁR: Krónika a magyaroknak dolgairól. Budapest, 1981.

KÁLTI MÁRK: Képes Krónika

KARÁCSON BÉLA: A fülei református egyházközség története. Kisújszállás, 1899.

KÉZAI SIMON: A magyarok cselekedetei. Budapest, 2004.

MAGYARSÁGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK. Főszerkesztő Botos László. Budapest, 2008.

ORBÁN BALÁZS: A Székelyföld leírása. I-II. Pest, 1868.

PATRUBÁNY MIKLÓS: Nemzet-e vagy nép a székelység? Netán kisebbség? MTF Budapest, 2015, 26.

SÁNTA ATTILA: Hamisítvány-e a Csíki Székely Krónika?

SZÉKELY OKLEVÉLTÁR.I. Bukarest, 1983., II. Kolozsvár, 1999.

SZEKERES LUKÁCS SÁNDOR: Székely Mózes Erdély székely fejedelme. Székelyudvarhely, 2007.

TÁRIH-I ÜNGÜRÜSZ. A MAGYAROK TÖRTÉNETE. Fordította Blaskovics József. Cleveland, 1988.

THURÓCZY JÁNOS: A magyarok krónikája. Budapest, 2001.